

ERDÉLYI GAZDA

ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szombaton.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre . . . 4 frt. | Félévre . . . 2 frt.

Az „Erdélyi Gazda“ előfizetőinek a „Méhészeti Közlöny“ is megküldetik ingyen.

Az erdélyi gazdasági egyesület tagjai a „Méhészeti Közlöny“-nyel együtt ingyen kapják.

Az erdélyrészi méhészegylet tagjai egész évre 3 frt, félévre 1 frt 50 krral fizethetnek elő.

Külön a „Méhészeti Közlöny“-re előfizetni nem lehet.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

KOLOZSVÁRT, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZÁM.

Idé intézendők úgy a lap szellemi részét illető közlemények és hirdetések, valamint az előfizetések és hirdetési pénzek is.

Hirdetések és mellékletek a legolcsóbb árak mellett vétetnek fel.

Kéziratok nem adatnak vissza.

TARTALOM.

Körültekintés. Sz. P.-től.

Egy tarifa-kedvezményről. G. D.-től.

A törökbuza nemesítése.

Levél a szerkesztőhöz.

Kormányintézkedések.

(Szőlővessző behozatalának tilalmazása.)

Kérdések és feleletek.

(1 kérdés, 1 felelet)

Vegyes közlemények.

Személyi hír. (Vörös Sándor). — Alapszabály megerősítés. — Örökké friss írósvaj. — Mit tegyünk, hogy tyukjaink télen át bőven tojjanak? — A filloxera Erdélyben.

Szerkesztői üzenetek.

Piaczi értesítő.

Körültekintés.

(Marhabevitelünk Németországba. Az új szállítási díjszabás. Hadsereg ellátási szövetkezetet Erdélynek. Az új bortörvény-javaslat. Az erdélyi pincze-egylet.)

Magyarország régi óhajtását látja beteljesülve, midőn Németország ismét megnyitotta sorompóit a magyarországi marha előtt. Tehát nem volt ok nélküli azon sok évi küzdelem, a melyet a magyar kormány folytatott épen e miatt s hogy ebben sikerre jutott, Németország jóakarátán s még inkább talán szükségbeli kényszer helyzetén kívül is, legfőképen rendezett és fölöttébb megjavult állategészségügyi viszonyainknak tulajdonítandó. Mert egyáltalán semmi kétség nem fér ahhoz, hogy az elzárkozást annak idején, a hazánkban oly óriási pusztításokat véghez vitt keleti marhavész veszélyének elhárítása idézte elő leginkább.

De épen ez ujjmutatásul szolgált idehaza, minek folytán az állategészségügyi szolgálat megfelelő alapon rendeztetett, erre törvény alkottatott s a mi fő, keleti határaink elzárattak s így most minket sem fenyeget a keleti marhavész veszélye. Nem lévén tehát tovább aggodalomra ok, megnyitak a nagy Németország kapui és már eddig 51 németországi elsőrendű városba szállíthatók élő szarvasmarhák hazánkba.

Fontos ez egész Magyarországra, de ebben legfontosabb mireánk erdélyrészi gazdákra, a hol nem a buza meg a repce és a dohány dominál, hanem az állattenyésztés. Így tudván ezt gazdatársaink is, valóban közös öröm és megelégedésül szolgál, hogy derengeni kezdett Erdélyre is egy jobb kor hajnala.

A kereskedők járják az egész országot és válogatás nélkül szedik össze a marhát. Egyik

szaklap azt írja, hogy eddig inkább a fölvidéken mozognak, nekünk azonban biztos tudomásunk van róla, hogy még a vámszerződés létrejötte előtt, elárasztották a kereskedők Erdélyt is a legkeletibb határig és, a minek példájára alig akadunk, nemcsak a vásárokat látogatták meg, de fölkeresték otthonukban is a tenyésztőket, a kik így egészen zavarban voltak az árak tekintetében.

Igy hát biztos kilátásunk lehet arra, hogy a marha-árak hova-tovább javulnak és megszárdulnak.

Igen előnyösen befolyásolja ezt az új szállítási díjszabás is, a melyet Baross minister éles ésszel megteremtett s mely ezen év kezdetével életbe is lépett. Nagy szüksége volt erre kivált Erdélynek, mely a világpiacon a legtávolabbi esik, a mely távolságot azonban az új — olcsóbb — áru-tarifa nagy részt elenyészteti és lehetővé teszi, hogy az erdélyi szarvasmarha is a németországi piacokon versenyképesen megjelenhessen.

Tehát épen az erdélyi gazdák lehetnek a leghálásabbak Baross minister iránt nagy alkotásáért és ajándékozhatják meg bizalmukkal leginkább az e miatt osztrák részről — különben egyáltalán illetéktelenül — jövő támadásokkal szemben.

Nem esik az utolsó tényezők sorába Erdély gabona termelése sem, gazdai szemmel tekintve, ebből azonban aránylag kevés kerül kivitelre, hanem Erdély földrajzi és népességi viszonyainál fogva, a piacra kerülő mennyiség legnagyobb része belfogyasztásra jut. Épen itt azonban, igen nagy jelentőséggel nyomul előtérbe a hadsereg szükséglete.

Miként tudva van, a hadsereg terménybeli szükséglete vállalkozói úton szerzetetik be. Ez a gazdára fölötté hátrányos, mert a vállalkozó a lehető legolcsóbban szedi össze a gazda terménykészletét, hogy azután a hadseregnek minél magasabban adja el. Így azután aránylag kevés fáradsággal és mondhatni rizikó nélkül óriási jövedelemhez jut, a mi pedig jogosan és természet szerint a gazdát illetné, mint a kinek a termények előállítására miatt sokszor gyöngyözik verejtéktől a homloka és sokat kell aggodnia.

De hát lépjen a gazdaközönség közvetlen érintkezésbe a hadsereggel, mint termelő és eladó és szerezzék meg így az egyenes eladás előnyeit. Ha a gazdaközönség és a hadsereg a vállalkozói nyereséget megfelelően, már ez is nagy különbség mindkét félre nézve. A gazda drá-

gábban ad el, a katonai kincstár pedig olcsóbban vesz. Ehez pedig nemcsak, hogy jogunk van, de erkölcsi kötelességünk is, hiszen a katonai kincstárra is ráférne, ha olcsóbban vásárolhatna, a gazdaközönség meg épen rá van utalva a több jövedelemre.

Ezt egyes gazda csupán a maga terményével meg nem teheti, mert a hadsereg nagy mennyiségeket vásárol, de többen társulva igenis és előnyösen megtehetik. Példa rá a Budapesten székelő országos hadsereg-ellátási szövetkezet.

Ennek a mintájára Erdély gazdaközönsége a siker legszebb reményével létesíthet önálló szövetkezetet, Kolozsvár központtal.

Ez irányban rövid időn megindul a mozgalom az erdélyi gazdasági egyesület kebeléből, miről a gazdaközönséget ez alkalommal már előre tájékoztatni kívánjuk.

Mult számunkban közöltük a mesterséges borok készítése és forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló törvényjavaslatot, melyet a tetteiben következetes, alkotásaiban és sikereiben pedig majdnem páratlan kereskedelmi minsterünk szerkesztetett s mely január hó 30-án a minister elnöklete alatt egy szakértői tanácskozmányban Budapesten tárgyalatott is. A tanácskozmány részleteiről bár értesítést nem adhatunk, minthogy azt a minister bizalmas természetűnek jelentette ki még kezdetén, de arról tájékozhatjuk olvasóinkat, hogy az eredményes volt és elvi megállapodásokkal végződött. Így bizton remélhetjük, hogy rövid időn, a mesterséges borok tilalmazásáról szóló törvényünk leend és nem lesz az emberi egészség, a természetes borok visszaszorítása mellett, folyton veszélyeztetve.

Bárha ezzel a bortermelők minden igényének nincsen elég téve, mert gondoskodni kellene egyuttal a természetes borok védelméről is, hogy t. i. a borok eredetük szerint hozassanak forgalomba s ne tehessen a kereskedő tetszése szerinti vignettet a palackokra, mégis már ezt is nagy vívmánynak kell tekintenünk, hogy végre valahára, a sok évi vajadás után, a borhamisítók és pancsolók diadalt ül a törvény.

Mint örvendetes eseményt jelezzük itten az „Erdélyi pincze-egylet“ ügyének jobbra fordulását.

A pincze-egylet küldöttsége tisztelgett a napokban a földmívelési ministernél, kérve támogatását, mire a minister megígérte, hogy az újra szervezendő „Erdélyi pincze-egylet“ rész-

vényeiből huszezer forint értékűt a kormány vásárolni fog, azon kívül egyelőre egy pinczemeszteri, illetve borászati vándortanítói állás rendszeresítésére évi 1200 forint segélyt nyújt.

Reméljük, hogy a termelő közönség is látva a kormány nagy áldozatkészségét, tudatára ébred annak, hogy egy ilyen üdvös és az ő érdekeit szolgáló intézményt, mint a pinczeegylet, elejteni nem szabad és saját maga is sietni fog önérdékének megmentésére, illetve fölvirágoztatására; mert mi már, mint ifju erővel újra ébredőt üdvözöljük az „Erdélyi pinczeegylet”-et.

Sz. P.

Egy tarifa-kedvezményről.

Azon közgazdaságilag mélyre ható újítás, mely a szak- és érdekköröket az utóbbi hónapokban oly élénken foglalkoztatta, — s mely mint jó példa oly hamar követőre talált a szomszédos Németországban s hihetőleg követőkre fog találni igen sok államában még a mivelt földrésznek, nem nyert azon a ponton végleges befejezést, melyen már a régi vasúti fuvar tarifa circa 20—30% leszállításnak lön alávetve. Baross Gábor miniszter újító, energikus szelleme meg nem pihent e ponton. A zónatarifa életbeléptetésével általános lökést adott az áruforgalomnak, melynek mérve s a közgazdaságra való fontossága már számtalan helyen tárgyaltatott és jeleztetett.

A míg azonban e nagyszerű reform — a zóna szerinti díjszabás — az országnak még jelentéktelenebb pontjain is érezteti jótékony hatását, addig — ha a forgalmi emeltyük egyik régebb ismert alakja, a reexpeditionalis díjkedvezmény elkerülte volna a miniszter ur éles tekintetét, s nem részesült volna kellő méltánylásban, a forgalomnak épen azon góczpontjai lettek volna érzékenyen sújtva, a melyeknek forgalmi tevékenysége nemcsak helyi érdekekkel bír, hanem az ország ösztorgalmára is kiváló jelentőségű; minők a közraktárakkal bíró nagyobb forgalmu városok, a melyek ezen fontosságukat eddig is jórészt a kormány által nyújtott kedvezményeknek köszönhetik, a mely kedvezményeket első sorban az engedélyezett reexpeditionalis díj visszatérítése képezi.

(Maga a reexpeditionalis díjkedvezmény abból áll, hogy ha pl. a kolozsvári áruaktárban elhelyezett termény, a mely — mondjuk — Maros-Vásárhelyről szállítottatott ide, eladatik Budapestre, s innen oda küldetik, szállítása olyannak vétetik, mintha Maros-Vásárhelyről közvetlenül vitetett volna Bpestre. Így a tulajdonos kérelmére ama díjtöbblet, a mi abból áll elő, hogy a termény először Kolozsvárra az áruaktárba s innen csak később küldetett Budapestre és így a hosszú ut olcsóbb tarifája helyett, két rövidebb ut drágább díjtételei terhelik, visszatérítetik. Szerk.)

Ámde a miniszter urnak mindenre kiterjedő figyelmét ezen lényeges intézkedés nem kerülte el és úgy ezen kedvezmény, mint a reactivák kivitelének módja iránti véleményadásra, a kereskedelmi és iparkamarák már felhivattak.

(*Refactiva* alatt értjük ama vasúti szállítási-díj kedvezményt, a mely valamely anyagnak nagy mennyiségben való szállításánál adatik,

pl. ezukorrépának a gyárba való szállításánál, valamint műtrágyák és némely bányatermékek, mint kőszén stb. tömeges szállításánál. Szerk.)

A keresk. és iparkamarák lesznek hivatva jövőre annak eldöntésére, mely vállalatoknak, mely állomáshelyeknek és mily árukra nézve engedélyezhető a vasúti díj egy részének visszatérítése*) s a kamarák lettek megbízva a reactivákkal semmi kapcsolatban nemálló reexpeditionális eljárás ellenőrzésére.

Végül e testület van megbízva annak megvitatásával és felterjesztésével is, hol válik szükségessé e kedvezmény megvonása. Nagy terhet és nagy felelősséget hárít e rendelet az iparkamarákra — s hogy mint fognak e feladatnak megfelelni, a gyakorlat fogja beigazolni.

A kamarák e ténykedéseket a saját kebelükből választandó 5 tag által eszközöztetik, kiknek egyike ezen ellenőrzési bizottság elnökévé választandó.

Ezen bizottság terjeszti véleményét a kamara elé, mely aztán ülésein tárgyalás alá veszi a kedvezmények engedélyezése végett beadott kérvényeket. A bizottságba szakértők: közraktárak, áruházak alkalmazottjai hivandók be, de a magy. államvasutak szintén képviseltethetik magukat egy egyén által.**)

Ezen bizottságot kedvező véleményadásra megnyerni kell törekedni azon állomáshelyeknek, melyek kereskedelmüket új erőre segíteni s hatalmas lökessel a speculativ kereskedelem színvonalára emelni — egy szóval versenyképessé tenni, szem elől nem tévesztik. — Mert hogy mily rendkívüli előnyöket rejt magában e kedvezmény megnyerése s mily kiszámíthatlan hasznát fogják látni azon forgalmi pontok, melyek e privilegiummal felruháztatnak — ezt tapasztalati adatok statistikája bizonyítja. Jövőre azonban még fényesebb eredményekre számíthatunk.

Különösen a gabonakereskedelemben lesz érezhető nálunk Erdélyben e reform emelő hatása. Mert nagyon kevés azon czikkek száma, mely nálunk kivitelre találta. Az erdélyi gazdáközönséget, az erdélyi gabonakereskedelmet érdeklő intézmény érdekében teszünk tehát szót akkor, midőn felhívjuk az érdekköröket arra, hogy jó idején kövessenek el mindent annak kivívására, hogy ezen kedvezmény élvezete minél szélesebb körre kiterjesztessék, kimutatván az illetékes forum előtt, hogy eddigi tevékenysége folytán jogos igénye van a kiváltságolásra.

Ezt elmulasztani annyi lesz, mint a piacról teljesen leszorulni.

A reexpeditionalis díjkedvezményről szólva, lehetetlen azon connexiót említetlen hagyni, melyben az a közraktárakkal áll. Tagadhatatlan, hogy a közraktári intézmény meghonosulását és fenállását e kedvezményben való részesedésüknek köszönhetik nagyrészt s hogy nálunk oly lanyha kereskedelmi viszonyok között is egy-két ilyen áruaktár erős gyökereket tudott verni, bizonyára nem a gazdáközönség meleg pártfogásának, mint inkább azon előnyöknek köszönheti, melyekben a kormány részéről

*) Különös. A reexpeditionális díjkedvezmény épen a mezőgazdasági terményeket kell, hogy illesse első sorban s mégis ezen fontos ügy megoldásánál a gazdasági érdekképviselőt mellőztetett, holott ez első sorban épen a gazdasági egyleteket illetné. Szerk.

**) Iát a gazdasági egyletek! Szerk.

részesült s melyek lehetővé tették, hogy az átviteli kereskedelem egyik motorává váljanak.

Sajnos, hogy ilyen vállalat nálunk még kevés van, jóllehet e vállalatok révén jutottak az erdélyi városok eddig is a szóban levő kedvezményhez. Kolozsvár és Brassó a legélénkebb gabonaforgalmi pontokká nőttek ki magukat s az átviteli kereskedelem főleg itt összpontosul és a statistika mutatja, mint járultak ehhez évről-évre az ott létező áruaktárak.

De hány oly pontja van még Erdélynek, mely helyzeténél fogva hivatva lenne ép oly nevezetes közvetítője lenni a forgalomnak, mint azon városok, melyek e kedvezmény élvezetének köszönhetik forgalmuk kiterjedtségét. Maros-Ludas, Balásfalva, Kocsárd s egynémely mezősegi város forgalma, mily élénkületet mutatna, ha kedvező helyzetüket kizsákmányolnák s forgalmukat szabályozó áruházakról gondoskodnának. A modern kereskedelem színvonalára kell emelkednünk s a közraktári intézményt meghonosítanunk.

Itt az ideje, hogy átértsük a kor irányát és a régi jó idők modus-procedendi-jétől — ha kissé fájdalmasan esik is — megszabaduljunk.

G. D.

A törökbuza nemesítése

Csodálkozva olvassa az ember, hogy hogyan lehet a gazda maga-magának ellensége. Pedig úgy van, ha látjuk azt, hogy sokszor épen azt cselekszi, a mit nem volna szabad, a mi neki egyenest kárára van. Például vegyük azt, hogy miként bánik a vetőmagvak megválasztásával. Kis gazdaságokban rendszeren a java kerül eladásra mindennek s az alja — a földbe, a jövő év termésének megalapítására. Így cselekszenek a burgonyával (pityóka), így a tengerivel (törökbuza), buzával, árpával stb.

Az, a ki évről-évre a legszebb és legjobb magot veti el, magot nemesít (a német, az angol, a francia), az pedig, a ki a selejtes magot juttatja a talajba, magot silányít. Az egyiknek termése évről-évre szebb, jobb, tökéletesebb; a másiké meg időről-időre csenevész.

Értékben, jóságban nevelni kell a magot, nem pedig rontani. Nemcsak a mennyiségre kell nézni, hanem a minőségre is. Tagadhatlan, hogy a kinek nagyobb (szebb) s sulyosabb magja van, annak a termése is több lesz — egyforma talaj s időjárás mellett is.

A termelőnek kötelessége vetés előtt jó magvairól gondoskodni, azokat szükség esetén cserélni s előkészíteni, kiválogatni.

Nemesíteni kell a vetőmagvakat, mindennek az elejét használni csupán vetésre. Nemesíteni lehet mindenféle magot (növényt). Erdélyben pl. a törökbuza termelése vezérszerepet visz; gondoljunk csak arra, hogy alkalmas fajta és mag kiválasztásával mennyivel lehetne az évi termés-értéket növelni. A legszebb csöveket tegyük el vetésre. A melyek sűrűn benőttek, a melyek nem korcsosodtak el, a melyek a nagyobb termékenységet mutató szárákról törtettek le; de ezeknek sem kell az apraját használni vetésre, valamint a buzakalászon (árpa vagy zabkalászon) sem egyforma fejlettségűek a magvak, ép úgy nem a törökbuza csövének. A nagyobb mag fejlettebb, a kisebb tökéletlenebb. Nem csupán a csiraképességre kell tekintenünk, de a mag fejlettségére is. És a vetőmagot min-

dig jobban kell gondozni, ápolni úgy a szarán, mint a csürben, padláson vagy magtárban is. A föld-kultúra előhaladásával lépést kell tartani a vetés gondosabb kivitelének is. Jó szántás nélkül nem lehet várni jó aratást. A munkát tökéletesíteni, a magot nemesíteni e téren még hátra vagyunk, még sokat lehet és kell tennünk. Lejárt az idő, midőn még jó volt minden s minden jól volt úgy, a hogy volt. Ma már a jóság és minőség szabja meg az árat. Az ár az érték mérője minden mezőgazdasági produktumnak. A ki termel, tehát csak jót termeljen. Egy a ráfordított költség, de nem egy az utána eső tiszta haszon.

— 6 —

Levél a szerkesztőhöz.*)

Tekintetes Szerkesztő ur!

A gazdasági téren egy nagyon érdekes dologhoz kívánok pár igénytelen szót szólani.

A dolgok eredeti előállása alkalmával meg volt jelölve azon út és mód, melylyel a létezett fajok magokat az idők folyamán fenntarthatják. Ezen eredeti elintézésnek köszönhetjük, hogy a legrégebb időkben felemlítve levő fajok ma is megvannak s megnevezés után azokat megtalálhatjuk.

Az állatok, plánták országában, a mostaniak ugyanazok, a mik ez előtt ezredekkel voltak.

Ezen előadottakból csak annyit akarok, mint következetes igazságot megjegyezni, hogy minden faj-állatok, plánták országában, a folytonos fenmaradhatást, csak is eredeti elintézősők, rendeltetésök megtartása mellett biztosíthatják.

Ezeket előre bocsátva, áttérek arra a miért e sorokat írom.

A szőlőtermesztés terén a filloxera mint általános csapás sújtja az embereket. Kormányok, egyesek meg is tesznek minden általuk kigondolt óvszert; s valjon helyesek-e ezek? Erre annyit mondok, hogy: ezek az előbb irt tételnek nem felelnek meg. Ugyanis Franciaországban, nálunk s másutt is, hol már néhány száz, sőt ezer esztendeje, hogy a szőlőt termesztik, azt miként szaporítják? Felelet: egyik szőlőtöről levágják a szükség feletti hajtásokat, azokból ugynevezett késaja fákat, porhajásokat csinálnak s azokkal szőlőtelepeiket beállítják s ez így megyen fiuról-fiura, századokról-századokra, ezeredről-ezredre s miután ezen plánta, mint nem örök életű, illetén alakjában magát kiélte, — enyészetnek indul s mint ilyenre a férgek reá esnek, élődnek rajta s a szőlőtő kipusztul. Erre azt mondják, hogy ezen férgek, melyeket filloxerának neveznek, pusztítják el a fát, holott a pusztulásnak indult fa vont a magához a férgeseket. S hogy megmentsek az ily szőlőtőt — a melyet pedig megmenteni nem lehet, mert leélte magát s halál ellen nincs orvosság, — a férgeseket kutatják, tanulmányozzák s azokat kipusztítani akarják, ezen kívül nagy áldozatokkal Amerikából, sőt a kaukaszusból akarnak szőlővesszőket szerezni be.

Ha ezen fenn irt bajon segíteni akarunk, — úgy gondolom — reá kell térnünk a fajok folytonos fenntartását a teremtés által kimuta-

*) Bárha ezen sok igazságot tartalmazó levél némely tételével nem értünk egyet, azt egész terjedelmében adjuk; sajnálatunkat fejezve ki a felett, hogy tárgyhalmazz miatt előbb nem közölhetjük.

S z e r k.

tott módon eszközölni — s ez: a magról való szaporítása a szőlőültetvényeknek. Így megmenthetjük a mi már ismeretes, sok kísérletezéssel kipróbált szőlőfajainkat, állíthatunk olyan szőlő-csemetéket elő, melyeket ha filloxerások közé ültetünk, ott is diszlenek.

Igaz, hogy a magról való előállításával a szőlőültetvényeknek, valamivel később nyernék termő szőlőt, de biztos lenne.

Mindezek után ismétlem a fenn irt azon állítást: magról kell szőlőcsemetéket, vesszőket előállítani, így a filloxera nem fog kárt tehetni.

Egy gyümölcsösben a fák sokszor gyönyörű szép gyökérhajtásaik vannak — örvendünk neki, beoltjuk s a gyökérről, melyről kinőtt, az általa képzett gyökerevel levágjuk, elültetjük s várjuk évről-évre, hogy nőjön s teremjen; azonban, nagyon gyengén nő s később ha terem is valamit, azt idő előtt elhullatja, az ily fa hamar elvénu s kipusztul — mert nem volt oly alanya, mi az ő élete tartósságára s a kellő munkálhatóságára megkívántató tulajdonokkal birt volna, t. i.: nem volt az alany magról növe. Ezért nem is nőtt meg kellően, nem hozott gyümölcsöt, hamar elvénu s elpusztult.

Sokat beszélnek a burgonya-betegségről, — ennek is oka az, hogy a burgonyát mindenki burgonyáról termeszt — a magról való termesztéssel senki se bajlódik s ily módon burgonyáját megifjítani senkinek eszébe nem jut. Torda, 1890. december 29.

E r s s e k E l e k.

Kormányintézkedés.

A szőlővessző behozatalának tilalmazása iránt a földmivelésügyi miniszter az érdekelt testületekhez a következő köriratot küldötte szét:

Franciaország szőlőiben — különösen azon vidékeken, a hol az amerikai szőlőmivelés leginkább el van terjedve — újabb időben terjedőben van a *black-rot* néven ismert szőlőbetegség, mely ott máris egyes helyeken igen tetemesen megkárosította az illető vidékek szőlősgazdáit s mely ellen eddig elé feltétlenül biztos fertőtlenítési vagy védekezési eljárást találni még nem sikerült; az a védekezési eljárás pedig, a melyet a nevezett betegség ellen eddig Franciaországban — helyenként kielégítő, bár még nem teljesen megnyugtató eredménnyel alkalmaztak, nemesak viszonylag nagyon költséges, hanem fölötte gondos utánjárást is igényel.

Fenforog tehát a veszélye annak, hogy ha az ellenálló amerikai szőlővesszők iránt nyilvánuló kereslet teljes mérvben való kielégíthetése czéljából a kormány — úgy mint eddig tette — a jövő évben is folytatja az e fajta vesszőanyagának külföldről való behozatalát, vagy erre engedélyt ad: ezzel egyszersmind az új szőlőbetegség behurczolását is kockáztatja.

Ez okból az országos filloxera-bizottság meghallgatásával elhatároztam, hogy egyelőre egy évig sem Franciaországból, sem máshonnan szőlővesszőt nem fogok behozatni, sem erre másnak engedélyt nem adok.

Ennek folytán — önként érthetőleg — az amerikai vesszők iránt nyilvánuló keresletet a hazai termelésnek, első sorban az állami telepek készleteinek kell kielégíteni.

Mint hogy pedig az eddig beérkezett kérvényekben és megrendelésekben kívánt vessz-

zők összege a rendelkezésre levő — mintegy három milliónyi — készletet már is jóval felülmulja és így már az eddig nyilvánult igényeket sem lehet teljes mértékben kielégíteni; az ezután még netán beérkező hasonló czélú kérvények pedig már egyáltalán nem vehetők figyelembe, felhívom az egyesületet, hogy ezen tényről a közönséget és különösen az érdekelteket — saját hatáskörében is minél kiterjedtebb módon értesítse s hasson oda, hogy az amerikai szőlőtelepek birtokosai lehetőleg arra törekedjenek, hogy saját és közvetlen vidékük vessző szükségletét saját vessző hozamukkal fedezhessék.

Bethlen.

*****

Kérdések és feleletek.

E czímen új rovatot nyitunk lapunkban és a szerkesztőségünkhez érkező kérdésekre válaszolunk. Az olvasóinktól érkező válaszokat is készséggel közöljük. Azonban csak olyan kérdések közölhetők s részesíttetnek válaszban, a melyek *adás-vevésre* nem vonatkoznak.

Kérdés. *Hernyó szedő olló.* Hol kapható a tavaly annyi elismeréssel hirdetett hernyó szedő olló?

Marosvásárhely, 1891. jan. 31.

K. M.

Felelet. *A legjobb hernyózó ollók* kaphatók *Mauthner Ödön* első rendű magkereskedőnél Budapesten, minőség szerint 1 frt 20 krtól 3 frt 50 krig darabonként és *Szavoszt Alphons* termény-üzletében Budapesten, Arany János-utcza 11. sz. a. 1 frt 60 krtól 2 forintig darabonként.

S z. P.

*****

Vegyes közlemények.

— **Személyi hír.** *Vörös Sándornak*, a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézet érdemdús igazgatójának *Ő Felsége a király* elismerését nyilvánította, a múlt évben Bécsben tartott általános gazdasági és erdőszeti kiállításon történt sikeres közreműködéséért. Öszinte örömmel gratulálunk ezen megérdemelt legfelsőbb helyről jött kitüntetéshez.

— **Alapszabály-megerősítés.** A földmivelésügyi m. kir. miniszter a m. évi 76,710. sz. a. kelt rendeletével jóváhagyta az „Erdélyrészi méhészeti egyesület“ módosított alapszabályait.

— **Örökké friss irósvaj.** A vaját, a mint ki van verve, jól tisztán megmossuk, kendőkben megszáritjuk és azután apró darabokra osztva, egy fazékba benyomjuk, úgy, hogy semmi hégzag ne maradjon. A fazakat azután egy félig vízzel megtöltött katlanba tesszük s a vizet felforraljuk; a mint a víz forrni kezd, a tüzről levesszük, kihütjük s aztán a fazakat kivesszük. Az ily módon elkészített vaj hat hó mulva még éppen oly friss lesz, mintha csak akkor készült volna. Az által ugyanis, hogy a vaj a forró vízben megolvad, minden netalán még benne lévő turórészecske az edény fenekére száll, minek következtében a vaj tökéletesen megtisztul és kenyérre kenve, valamint ételben is — igen jó ízűvé válik és nemesak nem veszít semmit jóságából, sőt sokkal finomabb ízű lesz, mint a közönséges friss irósvaj; azonkívül egészségesebb is és valóban a vaját sohase kellene használatba vonni, mielőtt így elkészítve nincs.

— Mit tegyünk, hogy tyukjaink télen át bőven tojjanak? Először is lássuk el őket olyan szállással, hogy a szelek ellen minden oldalról egészen védve legyenek s minden két hétben egyszer tegyünk a földre elterítve zsupszalmát, hogy ne legyenek kénytelenek, ha az ülő rudakról leszállanak, a fagyos földön állani. Továbbá minden nap kétszer, reggel s este felé étessünk törökbuzát, délire, mikor a nap már nem nagyon hideg, vágjunk jó apróra takarmány-répat, ezt keverjük össze törökbuzalisszal és bő mennyiségű tejjel s így adjuk a tyukok elé. Rövid időn megszokják és örömmel fogyasztják el. Ivóvizükbe is keverjünk gyenge meleg tejet. E kis fáradság rövid időn jutalmát találja abban, hogy a tyukok minden nap tojni fognak.

— A filoxera Erdélyben, az 1890. év végeig, hivatalos kimutatások szerint, 3 vármegyében, összesen 23 községben van elterjedve. Az első infekció volt Kolozsvárt, de ez sikeresen kiirtott már régen. 1889. és 1890. évben konstataáltatott a következő helyeken: Kolozsmegyében: Bánffy-Hunyad, Farnas, Kettesd, Kökényes, Közép-Föld, Magyar-Bikal, Nagy-Almás, Zsobok, összesen 8 község. Kis-küküllő-megyében: Balázstelke, Darlacz, Felső-Bajom, összesen 3 község. Nagyküküllő-megyében: Berethalom, Buzd, Eczel, Medgyes, Szász-Almád, Szász-Ivánfalva, Szász-Sáros, Muzsna, Baráthely, Nemes, Biomfalva, Valdhid, összesen 12 község. Mindösszesen a három vármegyében: 23 község.

— A lámpaüvegek megrepedésének megakadályozása igen egyszerű dolog. Tegyük a lámpaüveget edénybe hidegvízbe s állítsuk a tűzhelyre, hogy a víz lassan felforrjon. Midőn felforrt, vegyük le s hagyjuk az üvegeket addig benne, míg ki nem hült. Ekkor vegyük ki, tisztítsuk meg és töröljük szárazra s tegyük a lám-

pára. Az így kezelt lámpaüvegek úgy meg szilárdulnak a vízben, hogy a lámpa lángjától nem repednek meg. A lámpaüvegeket állítólag akkor is megóvhatjuk a megrepedéstől, ha gyémánttal megkarcoljuk.

**Kühne Ede mosonyi gazdasági gépjármű-
lapunk jelen számához mellékelt legújabb ár-
jegyzékét olvasóink figyelmébe ajánljuk.**

Szerkesztői üzenet.

H. A. urnak küküllővár. Szives küldeményéért fogadjunk meleg köszönetünket.

Piaczi értesítő.

Budapesti gabonatözsde. Legújabb jelentés. Kínálat közepes; kereslet gyenge. Buza 77—81 kg. 7 fnt 85 kr.—8 fnt 45 kr. Rozs új 70—72 kg. 7 fnt 20 kr.—7 fnt 35 kr. Arpa 60—66 kg. 6 fnt 65 kr.—8 fnt 75 kr. Zab új 39—41 kg. 6 fnt 90 kr.—7 fnt 20 kr. Tengeri 73—75 kg. 6 fnt 10 kr.—6 fnt 20 kr. Köles 7 fnt 40 kr.—7 fnt 75 kr.

N.-Várad. Február 3. Tiszta buza 6 fnt 85 kr. Elegybuza 5 fnt 02 kr. Rozs 4 fnt 74 kr. Zab 3 fnt 25 kr. Törökbuza 4 fnt 80 kr. hlként. Széna kötetlen 2 fnt 80 kr. Alomszalma 1 fnt 60 kr. mmként. Marhahus 48 kr. kg.

Állatvásárok.

Kolozsvár. Heti állatvásár. 1891. febr. 4., 5. Ló felhajtott mintegy 18 drb; eladatott 2 drb. Szarvasmarha felhajtott m. e. 500 drb; eladatott 229 drb. Juh felhajtott m. e. 45 drb; eladatott 5 drb. Sertés felhajtott m. e. 800 drb; eladatott 460 drb.

Budapest-kőbányai sertésvásár. 1891. január 30. Heti üzlet — emelkedő árak mellett — élénk. Heti átlag árak: magyar válogatott árú 260—360 kg. nehéz, 46—47 kr; 180—260 kg. nehéz 46—46½ kr; öreg 300 kg. tulli 44—45 kr; vidéki sertés 43—44 kr; szerb 42—44½ kr. tiszta kgrammonként. Páronként 45 kg. ételsúly levonás és 4% engedmény. Előlegárak: Tengeri új 6 fnt 25 kr; árpa 7 fnt 25 kr. Kőbányán átvive

Erdélyi piacok.

Kolozsvár, 1891 február 5. Tisztabuza mm. 6 fnt 80 kr.—7 fnt 50 kr. Rozs 6 fnt 10 kr.—6 fnt 30 kr. Törökbuza 5 fnt 20 kr.—5 fnt 50 kr. Zab 6 fnt—6 fnt 20 kr. Széna 2 fnt 50 kr. Alomszalma 1 fnt 40 kr. mm-ként. Marhahus 40 kr. kg.

A piaci cikkek	Mérték	Brassó	Csikseredea	Decs	Dicső-Szent-Marton	Erzsébet-város	Fogaras	Gy-Szent-Miklós
Tiszta buza . . .	hl.	640	650	760	550	600	600	685
Elegy buza . . .	"	430	625	680	400	500	550	—
Rozs	"	420	450	520	400	450	400	475
Árpa	"	390	425	—	—	—	—	425
Zab	"	250	200	360	275	300	240	225
Törökbuza . . .	"	420	450	480	350	350	350	475
Széna	q.	180	250	360	300	250	230	300
Szalma	"	70	70	180	180	120	140	60
Tüzifa	km	260	200	180	340	240	200	180
Marhahus . . .	kg.	40	30	36	56	36	36	32
Hetivásár napja . .		I/30	II/4	II/3	II/4	I/30	I/30	I/31

A piaci cikkek	Mérték	Gy.-Fehérvár	Vá.-Vá.-sárhely	Maros-Vá.-sárhely	Medgyes	Nagy-Enyed	Nagy-Szeben	Segesvár
Tiszta buza . . .	hl.	600	630	715	575	600	560	630
Elegy buza . . .	"	550	610	—	430	500	460	440
Rozs	"	450	390	600	390	400	410	420
Árpa	"	—	340	—	—	—	—	—
Zab	"	375	240	624	250	300	270	260
Törökbuza . . .	"	425	440	510	355	400	390	360
Széna	q.	350	350	200	120	440	150	150
Szalma	"	210	100	150	75	240	110	110
Tüzifa	km	245	260	300	265	220	325	230
Marhahus . . .	kg.	38	32	42	40	36	44	36
Hetivásár napja . .		I/31	I/29	I/29	I/29	I/29	I/30	I/29

A piaci cikkek	Mérték	Seps-Szent-György	Szamosújvár	Szász-Régen	Szászváros	Székely-Udvarhely	Sz-Somlyó	Torda
Tiszta buza . . .	hl.	630	570	600	625	600	580	600
Elegy buza . . .	"	550	470	510	575	425	470	400
Rozs	"	410	440	450	500	360	430	400
Árpa	"	340	400	360	—	—	—	—
Zab	"	240	260	215	325	220	240	300
Törökbuza . . .	"	420	400	380	475	410	510	380
Széna	q.	400	220	240	225	220	360	300
Szalma	"	150	160	140	150	100	240	30
Tüzifa	km.	160	180	260	180	240	125	225
Marhahus . . .	kg.	36	36	36	32	36	30	36
Hetivásár napja . .		II/2	I/26	I/29	I/31	II/3	I/30	I/31

Felelős szerkesztő és kiadó: Sz. Szakáts Péter.

E rovaton csupán termelők és állást adók vagy keresők hirdetései közöltnének, de csak az esetben, ha a hirdetésért járó illeték előre beküldetik. Kisebb összeg postabélyegeken is beküldhető.

OLCSÓ KIS HIRDETÉSEK.

Csak azon levelekre adatik válasz, melyekhez az erre szükséges postabélyeg vagy levelező-lap mellékeltek.

Minden szó egyszeri közlése 1 kr; vastag betűkkel szedve 2 kr. Ha a hirdető fél címe is közölve lesz, a hirdetési díjon kívül minden megjelenésnél még 30 kr. bélyegilleték jár.

Alkalmazást keresők.
Gazdatiszti állást keres egy, a kolozsmonostori gazd. tanintézetet sikerrel végzett s több évi gyakorlattal bíró nőtlen, a férfikorban levő egyén. Címe megtudható B. A. jegy alatt a kiadóhivatalban.

több évi gyakorlattal bíró gazdasz. P. jegy alatt a kiadóhivatalba in-kezelő gazdatiszti állást keres. Czi-tézendők.
me P. K. jegy alatt megtudható a kiadóhivatalban.

szemben kapható Gróf Teleky nosnál nagyobb quantum fehér Arvéd drassói uradalmában, u. gyalogpaszuly vetőmag 100 kilónp. Szerdahely.
Haszonbérletre kerestetik egy 5—600 holdas birtok. Tudakozódhatni N. D. jegy alatt a kiadóhiv.

Eladás és vétel
Kerestetik árpa- és zab vetőmag mintegy 20—20 métermázsa. Ajánlatok a faj és az ár jelzésével postacsomag három fnt utánvétellel

Bécs 1890. állami aranyérem.
Arankamentes lóhermag, nagy-szemű, magkereskedői módon tisztítva, 10 holdra 100 kiló. zsákkal ötvenkét fnt; ½ holdra 5 kilós postacsomag három fnt utánvétellel

Eladó:
Homoród-Hévízen gr. Haller Já-
alatt a kiadóhivatalban.

Az „ERDÉLYI GAZDA“ részére

HIRDETÉSEK

a legolcsóbban számítva fölvetetnek
a kiadóhivatalban.

Nemesített székely törökbuza.

Eredeti vetőmag.

A budapesti kiállításou nagy érmet; a bécsi kiállításon első díjat: állami aranyérmét; a brüsszeli kiállításon legfőbb kitüntetés: diszoklevelet nyert.

A kolozsmonostori kir. gazdasági tanintézetnek 1890 évi összehasonlító kísérlete szerint egy kataztrális holdon 2440 liter szemtermést adott, míg a hasonló viszonyok között termelt cinquantino termés csak 1920 liter volt. Tehát 1 holdról 122½ veka termés, mely ezen nagy többlet mellett 16 nappal előbb megért, mint a cinquantino.

Ezen nemesített tengerinek eredeti vetőmagva kizárólag Szent-Királyi Árpádnál kapható, Székely-Udvarhelyen, ki megkeresésre bérmentve küld leírását, árjegyzékét és minden megrendelőnek nyomtatott mivelési utasítást.

24. (1—3.)

Uj építési vállalkozás!!!

Alul megnevezettek szives értésére adjuk a n. é. közönségnek, miszerint minden az építési vállalkozás keretébe eső vállalatok keresztül vitelét teljesítjük.

Felvállaljuk a legegyszerűbbtől a legújabb stíl szerint építendő épületek elkészítését, a csak lehető mérsékelt ár mellett; egyszersmint főtörekvésünk lévén megrendelőink teljes megelégedését a magunk számára megszerezni.

Szerzett képességeink és tapasztalataink az igen tisztelt építendő közönség szives megbízásainak megtételét reményleni engedik.

Üzleti megkeresések Széchenyi tér 20 szám alatti irodahelységünkben intézhetnek el.

Alázatos szolgálói:
Rác Lajos és Tarsa
építési vállalkozók.

21 (1-5.)

Pontosság, felelősség mellett.

CLAUSER ADOLF

legelső kolozsvári légszesz- és mű vízvezeték-szerelő műhelye
kül-királyutca 5. sz. Kolozsvárt.

Van szerencsém a helyi, mint a vidéki n. é. közönséget értesíteni, hogy több év folytán a bel- és külföld legnagyobb városaiban, mint tanult bádigos, magamat a légszesz- és mű vízvezeték műszerezésekre alaposan kiképeztem és magamnak e szakmába öntök év óta iuthoz egy műhelyt rendeztem be, a hol kizárólag csak e szakma munkáit eszközök és lehető jutányos árban felvállalok; az itt elősorolt munkákat:

Szerelnek mindennemű légszesz-vezetéseket és ahhoz tartozó világító, melegítő- és főző-tárgyakat. Teljes köz- és magán mű vízvezetéseket, városi, gazdasági, gyári tűzbiztonsági és magánvízvezetéseket. Teljes köz- és magán-fürdőket, gőzfürdőket, vizgyógyintézeteket, zuhany-fürdőket és ezekhez minden szerkezetű vízállító-gépeket gőz-, állat- és emberi erővel.

Továbbá minden szerkezetű műkötszivattyukat és tűzfecskendőket, szökőkutakat, falban és föld alatti csatornázásokat, csővezetéseket szerelnek öntött vas, vontvas, ólom (belül ónozott) és kőagyag-csővekből. Szagtalan ürszékereket, vízelőket, mozdókat és kiöntőket. Eszközök mindennemű szakmámhoz tartozó műszaki munkákat szeszgyárak, vegyészeti gárák, gyertya-szappan gyáraknál stb. előforduló munkákat. Hengerólm kibéreléseket és horganylemezmunkákat. Készítnek minden alakú fürdő-eszközöket (fürdő-kádakat).

Minden szerkezetű vízmelegítő készüléket, vízűtő- és tisztító-eszközöket. Szellőztetőket. Szerelnek köz- és magán villanyos jelzőket, tűzjelzőket, számlajelzőket, távbeszélőket és villámhárítókat.

Városi vagy magán nagyobb vízvezetékűknél, a hol az anyag házilag szerzetik be, a műszaki kivétel elvállalom. Minden itt elősorolt munkákat a magam személyes működésem mellett eszközök és tényleg az előhaladás műszaki igényeknek megfelelően teljes felelősséggel ellátom.

Több nagyobb helyi és vidéki vízvezetéseket eszközöltem, a melyek után éismersekben részesültem. — (Városi vízvezetésektől, magánházakban bevezetéseket ólom-, belül olmozott csővekből a bécsi Hochquellenleitung rendszere szerint eszközölök.)

11. (3-5)

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR.

Van szerencsém Kolozsvár város közönségével tudatni, hogy 1891. január hó 1-én könyvkereskedésem mellett (főter, plébánia-épület)

UJONNAN BERENDEZETT
NAGY

KÖLCSÖNKÖNYVTÁRT

nyitottam meg.

Kölcsönkönyvtáramból magyar, német és francia könyvek, e három nyelv irodalmának legbecsebb és legérdekesebb válogatott termékei vehetők ki.

Gondoskodva van arról, hogy a mint valamely érdekes mű megjelenik, azonnal kölcsönkönyvtáromban kapható legyen. A hosszú téli esteken nincs nemesebb szórakozás a könyvek olvasásánál. Ezt az élvezetet kölcsönkönyvtáram által a legszegényebb család is megszerezheti magának úgy Kolozsvárt, mint a vidéken.

Előfizetési árak: 10. (5-5.)

Egy óra . . . . . — frt 60 kr. }
Félévre . . . . . 3 frt — kr. } kötetenként.
Egy évre . . . . . 5 frt — kr. }

Biztosíték leteendő: két kötet 2 frt, azon felül minden kötetért 1 frt. Ezen új vállalatomhoz a n. é. közönség pártfogását kérve

teljes tisztelettel: **MARTON KALMAN**, m. k. egy. könyvtáros.

Ízöljel kilencz ezer kötet.

Magyar, német és francia.

UJ BANK- ÉS PÉNZVÁLTÓ-ÜZLET KOLozsvÁRT.

Van szerencsém a t. ez. közönség becses tudomására hozni, hogy Kolozsvárt, bel-középutca 10. sz. a (Minorita-épületben)

FOLLY VICTOR

váltótörvényszékkileg bejegyzett cég alatt

bank- és pénzváltó-üzletet

nyitottam a következő üzletkörökkel:

Értékpapírok, arany és ezüst pénznemek és külföldi bankjegyek vétele és eladása.

Kisorsolt értékpapírok és mindennemű kamatszelvevények beváltása. Nyeremények leszámítolása és értékpapíroknak új szelvevényekkel való ellátása.

Utalványok kiállítás a külföldre bármely értékben. — Igérvények elárusítása.

Midőn vállalatomat a t. ez. közönség szives figyelmébe ajánlani bátorodom, egyszersmint kijelentem; hogy e téren való hosszú működésem, továbbá egy a kolozsvári, mint a felső pénzintézetekkel fenntartott széles körű és előnyös összeköttetésem azon kellemes helyzetbe hoznak, hogy t. megbízóimnak mindenkor a legnagyobb előnyöket biztosíthatom.

Értékpapírok és sorsjegyek kisorsolási utánézését díjmentesen eszközölöm és készséggel szolgálom minden a banküzlet körébe vágó felvilágosítással

(2.) (6-52.)

Kiváló tisztelettel **FOLLY VICTOR**.

Hutflesz Károly Kolozsvártt.

Legelőnyösebben vesz és elad

értékpapírokat, részvényeket, elsőbbségi kötvényeket, zálogleveleket,

ércpénzeket és idegen pénznemeket.

Kiállít utalványokat (Chegues)

és eszközöl fizetéseket a külföld bármely piaczára.

Ajánlkozik minden beföldi papir kamatszelvevényeit az esedékesség előtt nyolcz napon belül díjmentesen beváltani, kihuzott sorsjegyek és sorsolt értékpapírok legolcsóbb leszámítolására és minden a bank- és váltó-üzleti szakmába vágó üzletek eszközzésére felvilágosítást szivesen és díjmentesen ad.

A regále-kötvényekre szóló három évi kamatszelvevényvel ellátott járadék-szelvevényeket a legmagasabb árban fizeti.

(12.) (4-5)

HUTFLESZ KAROLY Kolozsvártt.

15.

HASZNÁLT

(3-3)

gőzmozdonyokat, cseplőgépeket, stabil gépeket, malom felszereléseket

és egyéb használt gazdasági és ipari gépeket vesz vagy ujjakkal kicserél

DETRICH ÉS NAGY

gazdasági gépműhelye és gépgyári raktára

Budapest, Lipót-körút 30. szám és Nagy-Szalontán.

Ugyanitt mindennemű gazdasági új gépek, Gubicz-féle ekék, ekereszek és talajmivelési eszközök, fecskendők, tűzoltó-felszerelések, javított gőzmozdonyok, cseplőgépek, a kettős működésű szab. pót-szalmarázók s minden géphez alkatrészek jutányos áron kaphatók.

